

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעים סביב לשלחנם,
תכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת תולדות

אותיות א • יב

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר

נחמן מיכאל נחמני ולה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבניי חיי ומזוני

נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בגנזק מרובטל (17) סניף 635
מספר השבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב סלה
מכהנתו
בהקדמת ספריו.

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'

נתרם
לזכות והצלחת

דניאל אורי
בן רג'נה מלכה

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול וכלי עדה בעסקיו
בכל העולם
ויתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדעה"
צפונה ונגבה"

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעסיק בדביו רבנו ולבאים כראוי עד הוכן שמשנת ידיו, אולם דביו רבנו עמוקים מני ים ואין כבוונתנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דביו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים הי"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דביו חז"ל או דברותיו הקדושים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דביו רבנו, אא מוטו שמיצאם לודינו כבדי שנוכל לתקנם ולשלכם במהרהודות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו כוביו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
ובן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרַשְׁתַּת תּוֹלְדוֹת

א

פְּסוּק 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבֵרָה' (בראשית כה, יט), פֶּרֶשׁ רַש"י, יַעֲקֹב וְעָשָׂו הָאֲמוּרִים בַּפֶּרֶשָׁה. מִקְשִׁים (כסף נבחר, ד"ה ואלה), שְׁדַבְרֵי רַש"י הֵם לְלֹא צִרְף, שְׁהָרִי הַפְּתוּב מִכְרִיו

בְּחִיל (שם כה, כד-כו) 'וְהִנֵּה תוֹמֵם בְּבִטְנָהּ, וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוּנִי, וְאַחֲרָיו בֶּן יִצְחָק אָחִיו'.

וְנִרְאָה, שְׂרַש"י הַרְגִּישׁ, שְׂפִינָן דְּקִיּוּמָא לָן (ב"ד יב, ג) כָּל מְקוֹם שְׁנַאמְר

פסוק 'ואלה תולדות יצחק' פרוש רש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה

זרע שמשון המבאר

א

פירוש דברי רש"י ש'תולדות יצחק' הם יעקב ועשו האמורים בפרשה, בשני דרכים

תולדותיו של יצחק, וככתוב כל סדר לידתם בסמוך (שם כה, כד-כו)¹ 'וְהִנֵּה תוֹמֵם בְּבִטְנָהּ, וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוּנִי וגו' וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עָשָׂו, וְאַחֲרָיו בֶּן יִצְחָק אָחִיו וכו' וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב'.

דקדוקים בלשונות הפסוקים

וְנִרְאָה לתרץ, שְׂרַש"י הַרְגִּישׁ - הוֹקְשָׁה לוֹ, שְׂפִינָן דְּקִיּוּמָא לָן - שקבלה בידנו (ב"ד יב, ג)², שְׂפִי מְקוֹם בתורה שְׁנַאמְר 'אֵלֶּה'

דקדוק בדברי רש"י

כתוב בַּפְּסוּק (בראשית כה, יט)³, 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבֵרָה', וּפֶרֶשׁ רַש"י, שתולדות יצחק הם יַעֲקֹב וְעָשָׂו הָאֲמוּרִים בַּפֶּרֶשָׁה - שנולדו ליצחק ורבקה. המפרשים מִקְשִׁים (כסף נבחר להרב אבי עזרי מרגליות זצ"ל, ד"ה ואלה)⁴, שְׁדַבְרֵי רַש"י הֵם לְלֹא צִרְף, שְׁהָרִי הַפְּתוּב - הפסוק עצמו כבר מִכְרִיו בְּחִיל⁵ - בכח ובפירושו, שיעקב ועשו היו

ציונים ומקורות

לנקוד טעם תביר תחת ואלה, שנעשה שבר על שיצא ממנו עשו הרשע, עכ"ל. ועוד דקדוק בדברי רש"י וביארו כוונתו, במעשי ה' (מעשי אבות פכ"ו) רא"ם, גור אריה. ג. מליצה ע"פ לשון הפסוק (דניאל ה, ז) 'קָרָא מֶלֶךְא בְּחִיל'. ד. לשון הפסוקים, וַיִּמְלֹאוּ יָמֶיהָ לְלֶדֶת וְהִנֵּה תוֹמֵם בְּבִטְנָהּ, וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוּנִי כְּלוּ פְּאֲדָרְתָּ שְׁעָר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עָשָׂו, וְאַחֲרָיו בֶּן יִצְחָק אָחִיו וַיִּדּוּ אֶחְזֹת בְּעֵקֶב עָשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלֶדְתָּ אֹתָם'. ה. לשון המדרש, 'אלה תולדות השמים' וגו' (בראשית ב, ד), אמר רבי אבהו, כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, ואלה' מוסיף על הראשונים, כאן שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, מה פסל, תוהו ובוהו וחורש.

א. לשון הפסוק, וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבֵרָה אֲבֵרָה הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. ב. זה לשונו, 'לכאורה יקשה מה יתן ומה יוסיף בזה באומרו יעקב ועשו המה תולדות יצחק, הלא הכתוב מכריז בחיל ויהנה תומים בבטנה ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער ויקראו שמו עשו ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב, ואם כן, דברי רש"י ללא צורך. אלא צריך לומר, דקשה לרש"י באלו תיבות איזה קושיא, ומכח אותה קושיא הוצרך לפרש יעקב ועשו. ונראה דקשה לרש"י בכאן על הטעמים, דתיב ואלה תולדות, הטעם תחת תיבת ואלה' הוא תביר לשון שבר, ועל זה קשיא ליה למה נקוד תביר. לזה בא לפרש יעקב ועשו האמורים בפרשה, משום רשעתו של עשו הוכרח

'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק, וְתוֹ לֹא. אֵלֶּה וְדֹאֵי
לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שֶׁהַתּוֹלְדוֹת שְׁלוֹ הָיוּ כְּמֹתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת
מְצַאָה הַקֶּדְשָׁה מְקוֹם לְהוֹצִיא הַנִּיצוּצוֹת
שֶׁלָּה מִתּוֹךְ הַקֶּלֶפָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּכְתָּב לְקַמֵּן
בְּסִמּוּךְ (אוֹת ג) עַל פְּסוּק (שֵׁם כה, כב) 'וַיִּתְרַצְצוּ
הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וְכוּ', וְעֵינֵי שָׁם.

'אֵלֶּה' פָּסַל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים, 'וְאֵלֶּה'
מוֹסִיף עַל הָרֵאשׁוֹנִים. וְכֵן הָרֵאשׁוֹנִים
הֵם בְּנֵי יִשְׁמַעֵאל (בראשית כה, יב), אִיךְ אָמַר
'וְאֵלֶּה'.

וְעוֹד, דְּקָאָמַר 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן
אַבְרָהָם', וְכִי עַד כָּאן לֹא שְׁמַעְנוּ
שֶׁ'יִצְחָק' הוּא בֶּן אַבְרָהָם, הִיָּה לוֹ לֹמַר

זרע שמשון המבאד

תיכף את הפסוק שלאחריו, שהיה יצחק בן
ארבעים שנה כשלקח את רבקה לאשה, ותו
לא - ולא הוצרך להוסיף ולכתוב שהיה
יצחק בן אברהם.¹

הפסוק משמיענו שגם מעשו יצאו תולדות שדומים לאברהם
אֵלֶּה וְדֹאֵי צֵרִיךְ לֹמַר, שֶׁהַתּוֹרָה כִּתְּבָה בְּפֶן
אַבְרָהָם, כְּדֵי לְהַשְׁמִיעֵנוּ, 'תּוֹלְדוֹת יִצְחָק'
הֵינּוּ שֶׁמִּהַתּוֹלְדוֹת שְׁלוֹ - שֶׁל יִצְחָק, בֶּן
מִצְאָצֵּי יַעֲקֹב וּבֶן מִצְאָצֵּי עֶשׂוּ, הָיוּ
צְדִיקִים כְּמֹתוֹ שְׁלוֹ - כְּמוֹ אַבְרָהָם עֲצָמוֹ
שֶׁהִיָּה צְדִיק, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת
שֶׁהוֹלִיד יִצְחָק, שֶׁהִיָּה בֶּן אַבְרָהָם, מְצַאָה
הַקֶּדְשָׁה מְקוֹם - דוֹךְ לְהוֹצִיא בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים
הַנִּיצוּצוֹת שֶׁלָּה מִתּוֹךְ הַקֶּלֶפָּה - לְהוֹצִיא
הַנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְקִלְפָּה מִחַמַּת
הַחֲטָא שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן,² כְּמוֹ שֶׁנִּכְתָּב לְקַמֵּן
בְּסִמּוּךְ (אוֹת ג) עַל הַפְּסוּק (שֵׁם כה, כב)
'וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וְכוּ'. וְעֵינֵי שָׁם
שְׁבִיאָרְנוּ, שֶׁמִּרְיַבֵּת יַעֲקֹב עִם עֶשׂוֹ קוֹדֵם
שֶׁנּוֹלְדוּ, הוֹעִילָה לְהוֹצִיא אֶת הַנִּיצוּצוֹת
הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ הַקֶּלֶפּוֹת, וְשֶׁלֹּכֵן יִצְאוּ מִעֶשׂוּ,
אַנְטוֹנִיָּנוֹס וְשָׂר חֲסִידֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם וְגַרְיָם.³

בלא וא"ו, פָּסַל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים - הַפְּסוּק
הַפְּסוּק בֶּן הָאִמּוֹר לִפְנֵי, לְבִין הָאִמּוֹר מִכָּאן
וְאֵילָךְ. וְאֵילוֹ כִּשְׁנֵי אִמּוֹר בְּתוֹרָה 'וְאֵלֶּה' עִם
וְא"ו, מֵה שֶׁאִמּוֹר בְּפְסוּק זֶה מוֹסִיף עַל
הָרֵאשׁוֹנִים - הוּא נוֹסֵף עַל הָנֵאמַר לִפְנֵי
וְשִׁנְיָהם עֵינֵי אֶחָד הֵם. וְהָרֵי כָּאן, הָרֵאשׁוֹנִים
- מֵה שֶׁנֵּאמַר לִפְנֵי פֶרֶשָׁה זוֹ, הֵם בְּנֵי
יִשְׁמַעֵאל, כְּכַתוּב (בראשית כה, יב) 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יִשְׁמַעֵאל בֶּן אַבְרָהָם וְגו', וְאִם כֵּן, אִיךְ אָמַר
כָּאן הַפְּסוּק 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם'
עִם וְא"ו, שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁתּוֹלְדוֹת יִצְחָק הֵם
'הוֹסֵפָה' עַל 'תּוֹלְדוֹת יִשְׁמַעֵאל', וְמַעֲנִין אֶחָד
הֵם, וְהָרֵי בְנֵי יִשְׁמַעֵאל הֵיוּ רִשְׁעִים, וְתּוֹלְדוֹת
יִצְחָק הַצְּדִיקִים צְרִיכִים לְהִיֹּת מוֹפְסִקִים
מֵהֵם, וְלִמָּה לֹא כִּתְּבָה הַתּוֹרָה 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם', בְּלִי וְא"ו.

וְעוֹד קֶשֶׁה, דְּקָאָמַר הַפְּסוּק 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם', וְמֵה חִידוּשׁ לְנוֹ הַפְּסוּק
כִּמֵּה שֶׁכֹּתֵב שֶׁיִצְחָק הִיָּה בֶּן אַבְרָהָם, וְכִי עַד
כָּאן לֹא שְׁמַעְנוּ שֶׁ'יִצְחָק הוּא בֶּן אַבְרָהָם,
וְהָרֵי זֶה כִּבְר מְפּוֹרֵשׁ לְעִיל בְּפֶרֶשׁת וִירָא
(בראשית כא, ג),⁴ וְאִם כֵּן הִיָּה לֹא לְפְסוּק כָּאן
לֹמַר רַק 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק', וְלִכְתּוּב

ציונים ומקורות

ב - ל, ב) ובפרי עין חיים (שער הקריאת שמע פ"ג)
שביארו ענין זה, וההפרש בין גלות מצרים לבין שאר
גלויות. ט. ושם ציין רבינו למה שכתב בשפתי
כהן (בפרשתנו ד"ה ויאמר) שכתב ז"ל, 'לה שני גיים',
בגימטריא רבי ואנטונינוס עם שתי המילות. ואמר לה
כן, לנחם אותה ולדבר על לב, שאפילו שעשו הוא
רשע, יוצא ממנו אנטונינוס, ולמה יצא אנטונינוס

1. לשון הפסוק, ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו
אשר ילדה לו שרה יצחק. 2. וכן דקדקו
המפרשים, ראה בכור שור, רמב"ן, אלשיך.
3. וכפי שמבואר בספרים, שגלות מצרים ושאר
גלויות, הן ללקט מהמקומות שגלו שם ישראל, את
ניצוצות הקדושה שירדו לשם על ידי חטא אדם
הראשון, ונטמעו בין הגויים. ראה בספר הכוונות (כח).

אֲבָרְהָם, שֶׁה'תּוֹלְדוֹת' שִׁיבֹאוּ מִחַמַּת
עֲבוּרָה שֶׁל רִבְקָה, דִּהְיִנו ה'שְׁנֵי גוֹיִם'
שֶׁהָיוּ בְּכַמְנָה, יְהִיו כְּמוֹתוֹ שֶׁל
אֲבָרְהָם.

וּמִכָּל מְקוֹם כְּתַב 'וְאֵלֶּה' לְהוֹסִיף עַל
הָרְאוּשׁוֹנִים, לְפִי שְׁגָם מִיַּעֲקֹב
יֵצְאוּ רְשָׁעִים, כְּדַתְנָן (סנהדרין ז, א) וְאֵלֹ

וְזֶהוּ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י, עַל פְּסוּק (שם, כג)
'שְׁנֵי גוֹיִם בְּכַמְנָךְ, אֵלֹ
אֲנִטוֹנִינוּס וְרַבִּי. וְלֹא פָּרַשׁ 'שְׁנֵי רְאִישֵׁי
גוֹיִם' עַל יַעֲקֹב וְעֵשׂו, שֶׁהָיוּ הָרְאִישִׁים
וְהָאֲבוֹת לְשֵׁתֵי הָאֲמוֹת.
וּמִעֲתָהּ, שְׁפִיר מְקָרו שְׁנֵיהֶם
'תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

מחסידי אומות העולם שיצאו מעשו, ונקט
גם את רבי יהודה הנשיא שהיה חבירו של
אנטונינוס.

וּמִעֲתָהּ, שְׁגָם מַעֲשׂו יֵצְאוּ צְדִיקִים, שְׁפִיר
מְקָרו שְׁנֵיהֶם - יַעֲקֹב וְעֵשׂו, תּוֹלְדוֹת שֶׁל
יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם - שֶׁהֵם דוּמִים לְאֲבֵרָהם
הַצְדִּיק, לְפִי שֶׁהַתּוֹלְדוֹת שִׁיבֹאוּ מִחַמַּת
עֲבוּרָה - הַהֲרִיזוֹן שֶׁל רִבְקָה, דִּהְיִנו ה'שְׁנֵי
גוֹיִם שֶׁהָיוּ בְּכַמְנָה, יְהִיו כְּמוֹתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם,
שֶׁהָיוּ מִשְׁתֵּי הָאוֹמוֹת יֵצְאוּ צְדִיקִים, כְּמוֹ
שֶׁהָיוּ אֲבֵרָהם.

וְאֵלֶּה' מוֹסִיף עַל בְּנֵי יִשְׁמַעֵאל, לְפִי שְׁגָם מִיַּעֲקֹב יֵצְאוּ רְשָׁעִים
וּמִכָּל מְקוֹם כְּתַב הַפְּסוּק 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יִצְחָק' עִם וְא"ו הַחִיבוּר, כְּדִי לְהוֹסִיף עַל
הָרְאוּשׁוֹנִים שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׁמַעֵאל הַרְשָׁעִים
שֶׁהוֹזְכְּרוּ מִקּוֹדֵם, לְפִי שְׁגָם מִיַּעֲקֹב יֵצְאוּ
רְשָׁעִים מִצְּאֲצִאוֹ, כְּדַתְנָן - כְּפִי שֶׁשְׁנֵינוּ
בְּמִשְׁנֵה (סנהדרין ז, א), וְאֵלֹ מְבִינֵי יִשְׂרָאֵל

צִיּוֹנִים וּמְקוֹדוֹת

וְשְׁנֵי לְאֵמִים מִמְעִיף יִפְרְדוּ וְלֹאֵם מְלֹאֵם יִאֲמְזוּ וְרַב
יִעֲבֹד צְעִיר. יב. בְּחִיּוּשֵׁי ר' גְּלִילִיָּה לִפְשִׁיץ
זצ"ל (ע"ז יא, א ד"ה א"ת) פִּירַשׁ, שֶׁפִּירוּשׁ גְּאִיִּם הוּא
אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּשִׂרְהָה וְחִשְׁבִּיּוֹת. אֲמָנָם
מְדַבְּרֵי רִבְנוֹ בְּהַמְשָׁךְ נִרְאָה, שֶׁהַכּוֹנֵה לְגְדוּלֵי וְרִאשֵׁי
אוֹמוֹת, שֶׁאֲנִטוֹנִינוּס הִיָּה מֶלֶךְ אֲדוּם, וְרַבִּי הִיָּה נִשְׂאֵ
יִשְׂרָאֵל. יג. וְרֵאָה בְּצוּרֵי הַמּוֹר (פִּרְשַׁתְנֵה ד"ה
וְהִי) שֶׁפִּירַשׁ גְּאִיִּם, מִלְּשׁוֹן גְּאִיִּם וְגִאוּנִים בְּתוֹרָה
וּבְפִנְיֵמִיּוֹתָהּ, וְכַמְבֹּאֵר בְּעִבּוּדָה זֹרָה (י, ב) שֶׁאֲנִטוֹנִינוּס
שִׁמַּשׁ לְפָנֵי רַבִּי בְּתוֹרָה. יד. לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, כֹּל
יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְכוּ', וְאֵלֹ שֶׁאֵין
לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הָאוֹמֵר אֵין תְּחִיַּת הַמֵּתִים מִן
הַתּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאִפְיֻקְרוּס. רַבִּי
עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵף הַקּוֹרֵא בְּסִפְרֵים הַחִיצוֹנִים, וְהַלּוֹחֵשׁ

'שני גאים בבטנך' - אנשים גדולים וצדיקים

וְזֶהוּ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל הַפְּסוּק (שם, כג) א"
'שְׁנֵי גוֹיִם בְּכַמְנָךְ, שֶׁאֲמָנָם שֶׁה'קָרִי הוּא
'שְׁנֵי גוֹיִם', מִכָּל מְקוֹם ה'כְּתִיב' הוּא 'שְׁנֵי
גְאִיִּם', שֶׁהוּא כְּמוֹ גְאִיִּם, כְּלוּמֵר, אֲנָשִׁים
גְּדוֹלִים²³, וְבֹא לְלַמֵּד, שֶׁהַקְּב"ה אָמַר
לְרִבְקָה, שֶׁשְׁנֵי אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים יֵצְאוּ מִמֶּנָּה,
וְאֵלֹ הֵם, אֲנִטוֹנִינוּס מֶלֶךְ רוּמִי, שֶׁהִיָּה
מִצְּאֲצִאוֹ עֵשׂו, וְרַבִּי - רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא,
שֶׁהִיָּה מִצְּאֲצִאוֹ יַעֲקֹב. וְלֹכְאוֹרָה קֶשֶׁה, לְמַה
לֹא פָּרַשׁ רַש"י, שֶׁשְׁנֵי גְאִיִּם, כְּלוּמֵר, שְׁנֵי
'רְאִישֵׁי גוֹיִם', הַכּוֹנֵה עַל יַעֲקֹב וְעֵשׂו
עֲצָמָם, שְׁגָם הֵם הָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים
וְגְאִיִּם, שֶׁהָיוּ הֵם הָיוּ הָרְאִישִׁים וְהָאֲבוֹת
לְשֵׁתֵי הָאֲמוֹת - יִשְׂרָאֵל וְאֲדוּם. וְהַתִּירוּץ
לְכַךּ הוּא, שֶׁהַקְּב"ה בִּישֵׁר לְרִבְקָה, שֶׁמִּשְׁנֵי
הַבָּנִים שֶׁבְּכַמְנָה, יֵצְאוּ צְדִיקִים גְּדוֹלִים²³.
וְלִכְּן נִקְטַר רַש"י בְּדוּקָא אֲנִטוֹנִינוּס, שֶׁהִיָּה

מרשע, הניצוץ שהיה בעשו שלקח מיצחק ומרבקה,
משם יצא אנטונינוס פרי מקליפה, ונשארה הקליפה
לבדה מעורבת עם קצת פרי, שמשם יצאו קטיעא בר
שלום וקוסטנר של רבי חנינא בן תרדיון ושליח
ששלחו אחר רבן גמליאל וכו', וכן כמה גרים יצאו
מעשו, וכן 'שני לאמים ממעיך יפרדו' בנימטריא
'צדיקים מתגיירים', כלומר, שהרבה מזרע עשו היו
מתגיירים וכמה צדיקים יוצאים ממנו, כמו שמעיה
ואבטליון ורבי מאיר שהיו בני גרים, וכן הרבה, וכן
ולאם מלאם יאמין', גימטריא גרים עם המילה.
י. לשון רש"י, שני גוים בבטנך, גיים כתיב, אלו
אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון
ולא חזרת, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים.
יא. לשון הפסוק, ויאמר ה' לה שני גוים בכמנך

שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְעָשׂוּ הָיָה הוּא עֲצָמוּ רָשָׁע.

וְקָרָא ה'תולדות' בְּשֵׁם 'אַבְרָהָם', לְפִי שֶׁהָיָה הוּא תַחֲלָה לְגֵרִים (סוכה

מט, ב), וּכְתִיב (בראשית יז, ה) 'כִּי אַב הַמּוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ', דְּהִינּוּ שְׂאֵבְרָהֶם תִּקַּן

רוּחַנִיּוֹת הַגֵּרִים, וְהַמְשִׁיכֶם מִן הַקְּלָפָה שֶׁהָיוּ עֹשׂוּקִים בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁפְּתַכְּנוּ לְעִיל

בְּפִרְשַׁת וַיְרָא (אות ב) עַל הַפְּסוּק (שם יח, א) 'וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָלָה, וְעֵינָיו שָׂם, אֲבָל

עֵדוֹן הָיָה צָרִיף הַכָּנָה וּמַחְשָׁבָה כְּרִי לְהוֹצִיאֵם לְגַמְרִי.

זרע שמשון המבאד

הדורות, דְּהִינּוּ שְׂאֵבְרָהֶם תִּקַּן את הרוחניות של כל הגרים, וְהַמְשִׁיכֶם מִן הַקְּלָפָה שֶׁהָיוּ

עֹשׂוּקִים בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁפְּתַכְּנוּ לְעִיל בְּפִרְשַׁת וַיְרָא (אות ב) עַל הַפְּסוּק (שם יח, א) 'וְהוּא

יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָלָה, וְעֵינָיו שָׂם'. ואמנם אברהם אבינו רק תיקן את נשמותיהם שיהיו מוכנים

וראויים לצאת אל הקדושה, אֲבָל עֵדוֹן הָיָה צָרִיף הַכָּנָה וּמַחְשָׁבָה כְּרִי לְהוֹצִיאֵם לְגַמְרִי מִן הַקְּלִיפּוֹת, וְלִהְבִיאֵם אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְעַל כֵּן באה ההבטחה של 'שני גיים בכטנך'.

העולה ממה שנתבאר, שבפסוק וַאֲלֵה תולדות יצחק בן אברהם, נרמזו שני מיני

תולדות, א. הצדיקים שנקראו 'תולדות יצחק בן אברהם', שדומים לאברהם הצדיק שהיה הראש והשורש שלהם. ב. הרשעים, שנרמזו

שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא מחמת רישעם, האומר אין תחיית המתים מן התורה, ואין תורה מן השמים, ואפיקורוס וכו', ונמנו שם

כמה מבני ישראל. ועוד, שגם עָשׂוּ, הָיָה הוּא עֲצָמוּ רָשָׁע, ודומה לבני ישמעאל, ושייך לומר בו שהוא נוסף על הראשונים^{טו}.

הצדיקים נקראו על שם אברהם שהיה תחילה לגרים וקרא^{טז} הפסוק את ה'תולדות' של יצחק

בְּשֵׁם אַבְרָהָם, וככתוב וַאֲלֵה תולדות יצחק בן אברהם, לְפִי שֶׁהָיָה הוּא - אברהם,

תַּחֲלָה [-ראש] לְגֵרִים - שהוא היה הראשון שנדבה לבו להכיר את בוראו ולהתגייר (סוכה

מט, ב)^{טז}, וּכְתִיב (בראשית יז, ה) 'כִּי אַב הַמּוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ', שאברהם היה כמו אב לכל המון הגוים שיתגיירו מבני עשו בכל

ציונים ומקורות

כתב (שם) בשם הרמ"ע מפאנו זי"ע (עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ג סימן ו-ז), שאברהם ושרה ככוונת

היחודים שלהם, היו ממשיכים אצלם בעת זיווגם, כל הנשמות שהן עתידות להבראות לגרים הראויים להדבק בורעו של יצחק וכו', ועם זה היה זיווגם של

אברהם ושרה משלים תולדותיו של אדם הראשון כדכתיב 'כי אב המון גוים נתתיך'. ב. שיצחק ורבקה השלימו מה שהתחיל אברהם אבינו להוציא

את נשמות הגרים מן הקליפות. ולכך הבטחה זו של 'שני גוים בכטנך' נאמרה רק ליצחק. וכמגלה עמוקות

(פרשת ויצא) כתב וזה לשונו, 'זיווגם של אברהם ושרה גורם ביטול הקליפה וכו', הוא כענין יבום שבכוונת יחודם היו ממשיכים כל הנשמות להבראות

לגרים הראויים להדבק בורעו של אברהם, וכל ימי חיותו אברהם בתרן נמכין לתקן כל הנשמות של עשרים דורות שהיו לפניו, והכינו את אשר יביאו תחת כנפי השכינה כל הגרים עד ימי משיחנו, וכן מציינו שישב בגרר לתקן גרים גרורים'. וראה עוד

על המכה ואומר 'כל המחלה אשר שמתים במצרים לאשים עליך' וגו'. אבא שאול אומר, אף ההוגה את השם באותיותיו. שלשה מלכים וארבעה הדיטות אין

להן חלק לעולם הבא, שלשה מלכים, ירבעם אחאב ומנשה וכו', ארבעה הדיטות, בלעם ודואג ואחיתופל וגחזי. טו. כשפתי חכמים (פסוק יט

אות א) פירש, שכל מקום שכתוב ו'אלה' מוסיף על ענין ראשון, וכמו שאברהם הוליד צדיק ורשע, כך יצחק הוליד צדיק ורשע. טז. רבינו בא לבאר,

מדוע מייחס הכתוב את צאצאי יצחק הצדיקים על שם אברהם, ולא די כמה שיתייחסו על שם יצחק שהיה צדיק. יז. לשון הגמרא, 'בת נדיב' (שה"ש ז, ב), בתו של אברהם אבינו שנקרא 'נדיב',

שנאמר (תהלים מז, י) 'נדיבי עמים וספּו עם אלקי אברהם', אלקי אברהם ולא אלקי יצחק ויעקב, אלא אלקי אברהם שהיה תחילה לגרים. יח. לשון הפסוק, 'וְאֵלָּה יָקָרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אֲבָרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אַב הַמּוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ'. יט. רבינו

שְׁהָרִי אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק שְׁהָרִי
צְדִיק, וְאֲבָרְהָם וְשָׂרָה לֹא הָיוּ בְּנֵי
צְדִיקִים, שְׁתַּרְח וְהָרָן הָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה, וְאָף כָּאֵן הָיוּ יְכוֹלִים לְהִיּוֹת שְׁנֵיהֶם
צְדִיקִים, וְלָמָּה הָיָה אֶחָד צְדִיק וְאֶחָד
רָשָׁע.

אִי נִמְי בְּדֶרֶךְ אַחֵר, וְגִדְיָק מַהוּ זֶה
שְׁפָתַב ה'אֲמוּרִים בְּפִרְשָׁה, שְׁהָרִי
כָּאֵן מִיָּד בְּסִמּוּךְ נֶאֱמָרוּ. שְׁהִנָּה כְּתָבו
הַמְּפָרְשִׁים, שְׁכָכָאֵן הָיוּ אֶחָד צְדִיק וְאֶחָד
רָשָׁע, לְפִי שְׁיִצְחָק הָיָה צְדִיק בְּן צְדִיק,
וְרִבְקָה הָיְתָה בַת רָשָׁע. וְקָשָׁה עַל זֶה,

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

ועשו לא נאמר בסמוך, אלא רק להלן
בהמשך הפרשה, וקשה, שְׁהָרִי כָּאֵן מִיָּד
בְּסִמּוּךְ נֶאֱמָרוּ.

ויש לתרץ, שְׁהִנָּה כְּתָבו הַמְּפָרְשִׁים³⁰,
שְׁכָכָאֵן - אצל יצחק ורבקה, הָיוּ בֶן אֶחָד
צְדִיק - יעקב, וְבֶן אֶחָד רָשָׁע - עשו, לְפִי
שְׁיִצְחָק הָיָה צְדִיק בְּן צְדִיק - אברהם, ועל
כֵּן יצא ממנו יעקב הצדיק, וְרִבְקָה הָיְתָה בַת
רָשָׁע - בתואל, ועל כֵּן יצא ממנה עשו
הרשע. וְקָשָׁה עַל זֶה, שְׁהָרִי אֲבָרְהָם הוֹלִיד
אֶת יִצְחָק שְׁהָרִי צְדִיק, וְאָף עַל פִּי שְׁאֲבָרְהָם
וְשָׂרָה שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּנֵי צְדִיקִים, שְׁתַּרְח
אֲבִיו שֶׁל אֲבָרְהָם, וְהָרָן אֲבִיו שֶׁל שָׂרָה³¹,
שְׁנֵיהֶם הָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה³², וְאָף כָּאֵן
אצל יצחק ורבקה, הָיוּ יְכוֹלִים יעקב ועשו
לְהִיּוֹת שְׁנֵיהֶם צְדִיקִים, אָף עַל פִּי שֶׁאֲבִיהֶם
שֶׁל רִבְקָה הָיָה רָשָׁע, וְלָמָּה הָיָה אֶחָד צְדִיק
וְאֶחָד רָשָׁע.

כמה שכתוב וְאֶלָּה תּוֹלְדוֹת עִם וְאִי לַחֲבָרִם
עִם תּוֹלְדוֹת יִשְׁמַעֵאל שְׁנִכְתָּבו מְקוּדָם. ולכך
דקדק רש"י וכתב מיד בסמוך על הפסוק
'ואלה תולדות יצחק בן אברהם', 'יעקב
ועשו האמורים בפרשה', ללמדנו, שבין
מעשו יצאו צדיקים הדומים לאברהם, כמו
אנטונינוס, ונרמזים בתיבות 'תולדות יצחק',
ובין מיעקב יצאו רשעים הדומים לתולדות
ישמעאל, שאין להם חלק לעולם הבא
ונרמזים בתיבת 'ואלה' המוסיף על בני
ישמעאל, שלא נחלק ביניהם לומר שמעשו
יצאו רק רשעים, ומיעקב רק צדיקים.

פירוש נוסף, בהקדם קושיא על הפירוש שעשו הרשע
נולד לרבקה מחמת בתואל אביה

אִי נִמְי - עוד יש לפרש לשון הפסוק
ודברי רש"י בְּדֶרֶךְ אַחֵר, וְגִדְיָק - נקדים
לדייק מהו זֶה שְׁפָתַב רש"י, יעקב ועשו
הַאֲמוּרִים בְּפִרְשָׁה, שִׁמְשַׁמַּע שְׁעִנִּין יעקב

ציונים ומקורות

כג. תרח היה עובד עבודה זרה, והיה מוכר צלמים
(ראה רש"י בראשית יא, כח. ב"ר לה, יג). ולגבי הרן,
ראה מדרש אגדה (פרשת נח פרק יא) וז"ל, 'זימת הרן
על פני תרח אביו' (בראשית שם), בחיי אביו מת, לפי
שהשליכו את אברהם לכבשן האש ועלה משם
לשלום, היו כולם אומרים על הרן לפי שהיה עובד
לאש, לכך נשא האש פנים לאברהם בשביל אחיו ולא
הזיקו האור, מה עשה הקדוש ברוך הוא, הוציא
שביב אש מן הכבשן והרג את הרן, ע"כ. וכן כתב
בתרגום יונתן (שם) וז"ל ('ע"פ כתר יונתן), ויהי כאשר
השליך נמרוד את אברם לכבשן האש שחלק עבד
לאלילו ולא היה רשות לאש לשרפו, ובכך נחלק לבו
של הרן לאמור אילו ניצח נמרוד אהיה בחבורתו,
ואילו ניצח אברם אהיה בחבורתו, וכאשר ראו כל
הגוים שהיו שם שלא שולטת האש באברם אמרו

בזה, בפרישת שלום (על המג"ע שם). כא. ראה
אלשיך, צרור המור (בפרשתינו) כלי חמדה (להרב
שמואל לנייאדו זצ"ל, שם דרוש שני), הן טוב (שם אות
ג), מגלה עמוקות (שם ד"ה ויתרוצצו), ש"ל"ה (שם אות
לד) ושפתי כהן (פרשת חיי שרה ד"ה ויצחק בא, בא"ד)
נפתלי שבע רצון (סוף פרשת וישלח ד"ה ברש"י). ובדרוש
שמואל (בפרשתינו ד"ה ואלה) הביא בשם הרב הגדול
ר' העשל ז"ל, דאיתא יצחק צדיק בן צדיק מכוחו
נולד יעקב צדיק, ולהיפוך מרבקה בת רשעים. זהו
שכתוב ואלה תולדות יצחק האמורים בפרשה, אחד
צדיק, ואם יצחק [נולד] מאבימלך, היה גם כן בן
רשע. וראה עוד, ע"כ הדעת טוב (בפרשתנו ד"ה ועדיין
יש להקשות). עכ. ככתוב (בראשית יא, כט) 'ויקח
אברם ונחור להם נשים וגו' בת הרן אבי מלכה ואבי
יסקה', ואמרו בגמרא (מגילה יד, א) שיסכה זו שרה.

המעשים, שיעקב וזרעו לא יהנו בברכות
אלא בדאגה ובמזרז ובשנאתו של עשו,
כמו שנכתב לקמן במקומו (פרשתנו אות טו).
ובשביל זה הוציא מיצחק - יעקב
ועשו, שיתגרו ביניהם, ולא
יהיה שלום והשקט ליעקב, וכדי
שתתקיים הבחירה של אברהם שברר
הגליות לבני יעקב (ב"ר מד, כא).

אלא יש לומר, שמספור הפרשה אנו
למדים, שהטעם שבאו הברכות
ליעקב במרמה, אף על פי שראויות היו
לו יותר מעשו, לפי שלא רצה הקדוש
ברוך הוא שיבואו הברכות ליעקב
בשלום והשקט, שלא יהנה כל כך
מהעולם הזה, כדי שיזכה לעולם הבא,
ומשום הכי, גלגל הקדוש ברוך הוא את

זרע שמשון המבאר

הבא - שיקבל את כל השכר על המצוות,
בעולם הבא. ומשום הכי, גלגל הקדוש
ברוך הוא את המעשים - שיתברך יעקב
בדרך רמיה, וזה גרם שיעקב וזרעו לא יהנו
בברכות אלא בדאגה ובמזרז, ובשנאתו
של עשו שירדף אחריו בשביל הברכות¹⁰,
כמו שנכתב לקמן במקומו (פרשתנו אות טו)¹¹.

ובשביל זה הוציא הקב"ה מיצחק, את
יעקב ועשו, שיתגרו - יריבו ביניהם על עסק
הברכות, ולא יהיה שלום והשקט ליעקב
ולזרעו, וכדי ששל ידי כך תתקיים הבחירה
של אברהם שברר ובחר את עונש הגליות
לבני יעקב, שיהיו גולים ומשועבדים בין בני
עשו, כדי שלא יצטרכו לירד לגיהנום לכפרת
עוונותיהם, אלא יזכו לעולם הבא הצפון
לצדיקים¹².

ציונים ומקורות

וכעין זה כתב גם בשפתי כהן בפרשתנו (ד"ה עוד
נאמר) וז"ל, עוד נאמר שהיו הברכות על דרך זה
ברמאות כנראה היתה סיבה אלוקית, שאם היה
מברכו בפירוש, לא היו בני יעקב סובלין עליהם עול
הגלות והיו אומרים אבינו בירכנו מטל השמים
ומשמני הארץ, אם כן נאכל משמנים ונשתה ממתקים
ונתענג בזה העולם וכי, ולא כן כוונת ה' יתברך אלא
היה עיניהם תלויות לשמים ולא יבטחו על הברכות,
ולזה היה ברמאות כזה, ואדרבה, יפחדו מעשו
שרימהו, ולעולם יהיה ביניהם שנאה ואיבה, ושהיו
עיניהם נשואות לאדונייהם ויסבלו עול הגלות, וכן
היא הכוונה. כו. במדרש (ב"ר מד, כא) נחלקו
בזה אמוראים, וזה לשוננו, אמר ליה [הקב"ה

הברכות באו ליעקב במרמה,

כדי שלא יהנה מהעולם הזה בשלום

אלא יש לומר טעם אחר כמה שנולד
ליצחק בן רשע, בהקדם מה שמספור
הפרשה בהמשך אנו למדים, שהטעם שבאו
הברכות ליעקב רק במרמה - ברמיה,
שיצחק היה חפץ לברך את עשו ולא את
יעקב, ויעקב הוכרח להראות ליצחק כאילו
הוא עשו כדי לקבל את הברכות, אף על פי
שראויות היו לו הברכות יותר מעשו, שהרי
יעקב היה צדיק, ועשו רשע, לפי שרא רצה
הקדוש ברוך הוא שיבואו הברכות ליעקב
בשלום והשקט - בנקל מבלי טירחה, אלא
ברמיה ובקושי, כדי שרא יהנה כל כך
מהעולם הזה מהברכות, הואיל שבאו לו
בדרך קשה ובטירחה, כדי שיזכה לעולם

בלבם, הלא הן אחיו של אברם מלא קסמים וכשפים
והוא לחש על האש שלא לשרוף את אחיו, מיד נפלה
אש משמי מרום ותכלהו, וימת הן למראה תרח אביו
איך נשרף בארץ מולדתו בכבשן אש שעשו הכשדים
לאברם אחיו. כד. פירוש, מחמת שני טעמים
לא יהנה יעקב כל כך מהעולם הזה, האחד, שידאג
בלבו על שהברכות באו לו בדרך רמיה, והשני, לפי
שעשו יריב עמו תמיד עבורם. כה. לשון רבינו
שם, ורבה וכו' היתה שמחה שנקרא שם בנה יעקב,
על שם שהברכות עתידות להגיע לו בעוקבה
ובמרמה, ובזה לא יתגאה לבו של יעקב בהן, ולא
יתנה מהן כל כך בעולם הזה הואיל שלא באו לו
בדרך ישרה, וזה יגרום שיזכה אף לעולם הבא, ע"כ.

לְמַד, שְׁיַעֲקֹב אֵינּוּ יָכוֹל לֵישֵׁב בְּשִׁלְוָה מִחֲמַת עֲשׂוֹ, לְקַיֵּם דְּבוּרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. וְזֶהוּ 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵי יִצְחָק' לְפִי שֶׁהוּא 'בֶּן אַבְרָהָם', וְלֹא מִשׁוֹם דְּרַבְקָה הֵיְתָה בַת רִשָּׁע.

וְהֵן הֵן דְּבָרֵי רִשָּׁי, יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הָאֲמֹרִים בְּפִרְשָׁה, כְּלוֹמַר, שְׁלֹפִי שְׁיִצְחָק' הֵיָה 'בֶּן אַבְרָהָם', וְאַבְרָהָם בָּרַר הַגְּלוּת, מִשׁוֹם הֶכִי, יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ, שְׁמִפְּלֵ מַה שְׁפָתוֹב בְּפִרְשָׁה אֲתָה

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

הַבְּרִכוֹת, אֲתָה לְמַד שְׁיַעֲקֹב אֵינּוּ יָכוֹל לֵישֵׁב בְּשִׁלְוָה מִחֲמַת עֲשׂוֹ, וְזֶהוּ כְּדִי לְקַיֵּם דְּבוּרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁבָרַר אֶת הַגְּלוּיוֹת לִיעֲקֹב כְּדִי שִׁזְכָּה לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבֶּא.

וְזֶהוּ 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵי יִצְחָק' - יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הָאֲמֹרִים בְּפִרְשָׁה' הֵינּוּ יַעֲקֹב הַצַּדִּיק, וְעֲשׂוֹ הַרְשָׁע שִׁיִּצְחָק לִיעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁמִּצִּינּוּ בַּהֲמִשָּׁךְ הַפִּרְשָׁה, וְהַטַּעַם שִׁיִּצְחָק שִׁיִּצְחָק הוּא, לְפִי שְׁיִצְחָק הוּא 'בֶּן אַבְרָהָם', שְׁבִירַר דְּרַךְ זֶה לִיעֲקֹב, וְלֹא מִשׁוֹם דְּרַבְקָה הֵיְתָה בַת רִשָּׁע, וְכִמוֹ שֶׁהוֹכַח לְעֵלִיל, מִמָּה שֶׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה שְׁנִיחָם הֵיוּ בְּנֵי רִשָּׁעִים, וְאִף עַל פִּי כֵן הוֹלִידוּ אֶת יִצְחָק הַצַּדִּיק, וְלֹזֶה פִּירֵשׁ רִשָּׁי יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הָאֲמֹרִים בְּפִרְשָׁה', וְאִין כּוֹונָתוֹ לְסֹדֵר לִידָתָם שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ בְּפִסְוִקִים הַסְּמוּכִים, אֵלֶּא נִתְכוּיֵן רִשָּׁי לְרִמּוֹז שֶׁכֵּאֵן בֶּא הַכְּתוּב לִיתֵן טַעַם עַל לִידָת עֲשׂוֹ שִׁיִּצְחָק לִיעֲקֹב¹².

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

אִם טוֹב כְּעִינִיךְ, יִנְצִלוּ בְּנֵי מַהְגִּיהָנִם, וְיִשְׁתַּעֲבְדִין בֵּין הַגּוֹיִים, עַד שִׁיחֲזֹרוּ בְּתוֹשֻׁבָה לְפָנֶיךָ. וְכֵן הוּא גַם בְּמִדְרַשׁ נִתְחַוֵּא (פְּקוּדֵי סִימָן ח) וְז"ל, אִמֵּר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כֹּל זִמֵּן שֶׁבִינֶךָ מִתְעַסְקִים בְּשִׁתִּים, נִצְלוּיֵן מִן שִׁתִּים, וְעִתִּידִין קְרִבּוֹת לִיִּכְטֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִיחֲרַב, אֵלֶּא בְּמָה אֲתָה מִמְּקַשׁ שִׁישְׁתַּעֲבֹרוּ בִינֶךָ, בְּגִיהָנִם אוֹ בְּגִלוּת, הַתְּחִיל תִּמָּה וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ מַה לְבַרּוֹר, אִמֵּר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ פְּפֵא, אַבְרָהָם בִּירַד לוֹ אֶת הַמַּלְכוּת, וְאִמֵּר, מוֹטֵב שִׁישְׁתַּעֲבֹדוּ בְּנֵי בְּגִלוּת, וְלֹא יִרַד אַחַד מִבְּנֵי לְגִיהָנִם, וְהַסְּסִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמּוֹ וְכוּ'. כִּז. תְּמִצִּית הַדְּרוֹשׁ: רַבִּינוּ מִבָּאָר בְּשֵׁנֵי דְרִכִּים, אֶת דְּבָרֵי רִשָּׁי יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הָאֲמֹרִים בְּפִרְשָׁה. א. רִשָּׁי מִבָּאָר, שֶׁגַם מַה שֶׁהַדְּגִישָׁה הַתּוֹרָה 'תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם', הַכּוֹוֵנָה גַם עַל עֲשׂוֹ וְלֹא רַק עַל יַעֲקֹב, לְפִי שֶׁגַם מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ צַדִּיקִים הַדּוּמִים לְאַבְרָהָם כְּמוֹ אֲנֹטְנִינּוּס. וְלֹא תֵאֵמַר שֶׁמָּה שֶׁנִּשְׁמַר כֵּאֵן 'תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם' הֵינּוּ רַק עַל יַעֲקֹב, וְעֲשׂוֹ נַחֲשָׁב רַק תּוֹלְדוֹת יִצְחָק כִּי אֵינּוּ דוּמָה כֹּלָל לְאַבְרָהָם,

טַעַם לִידָת עֲשׂוֹ בְּשִׁבִיל שִׁתְּתַקִּים גִּזִּירַת הַגְּלוּת בִּיעֲקֹב

וְהֵן הֵן דְּבָרֵי רִשָּׁי שֶׁכְּתוּב, יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הָאֲמֹרִים בְּפִרְשָׁה - כּוֹונָתוֹ לְמָה שֶׁנִּשְׁמַר בְּהֵם בַּהֲמִשָּׁךְ הַפִּרְשָׁה, וְהֵינּוּ לְהַמְאֹרְעוֹת שְׁבִינֵיהֶם שֶׁנִּשְׁמַרוּ בַּהֲמִשָּׁךְ הַפִּרְשָׁה. וְאִין כּוֹונָת רִשָּׁי לֹמַר שִׁיעֲקֹב וְעֲשׂוֹ הֵיוּ הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהֵרִי מְפֹרֵשׁ בְּתוֹרָה מִיד בְּסִמּוֹךְ, אֵלֶּא בֶּא לְפִרְשׁ שֶׁכֵּאֵן נִתְנָה תּוֹרָה הַטַּעַם שִׁיִּצְחָק עֲשׂוֹ הַרְשָׁע מִיִּצְחָק שֶׁהִיָּה צַדִּיק, כְּלוֹמַר, שְׁלֹפִי שְׁיִצְחָק הֵיָה בֶּן אַבְרָהָם, כְּכְּתוּב 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵי יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם', וְאַבְרָהָם בָּרַר לְזֹרְעוֹ אֶת הַגְּלוּת, כְּדִי שִׁינְצִלוּ מִגִּיהָנּוּם, מִשׁוֹם הֶכִי, יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ - מִיִּצְחָק, יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ, כְּדִי שֶׁעֲשׂוֹ יִרִיב עִם יַעֲקֹב בְּשִׁבִיל הַבְּרִכוֹת וְיִשְׁתַּעֲבֹד בּוֹ, וְעַל יְדֵי כֵן יִזְכָּה יַעֲקֹב לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבֶּא, שְׁמִפְּלֵ מַה שְׁפָתוֹב בְּפִרְשָׁה - בְּסוֹף הַפִּרְשָׁה, בְּעִנִּין

לְאַבְרָהָם], כִּמָּה אֲתָה רוֹצֵה שִׁירְדוּ בִינֶךָ, בְּגִיהָנִם אוֹ בְּמַלְכוּת [פִּירוּשׁ, בְּגִלוּת בֵּין הַמַּלְכוּיוֹת שֶׁל הָאֲמוּנוֹת עִכּוּם], רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ פְּפֵא אִמֵּר, אַבְרָהָם בָּרַר לוֹ אֶת הַמַּלְכוּת, רַבִּי יוֹדֵן וְרַבִּי אִידֵי וְרַבִּי חֲמָא בְּרַ חֲנִינָא אִמֵּרוּ, אַבְרָהָם בָּרַר גִּיהָנִם, וְהַקְּבִי' בָּרַר לוֹ אֶת הַמַּלְכוּת, עִכּוּל. אִךְ בּוֹהֵר (פִּרְשָׁת יִתְרוֹ פַּג, ב) נִקְטַ בְּפִשְׁטוֹת, שֶׁאַבְרָהָם אִבִּינוּ בִּירַר אֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶה לְשׁוֹנֵי, דִּתְנִיא, אִמֵּר לִיָּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כֹּל זִמְנָא דְּבִינֶךָ יִשְׁתַּלְדוּן בְּאוֹרִיתָא, יִשְׁתַּבּוּן מֵאִלִּין. וְאִי לֹא, הֵא נּוֹרָא דְּגִיהָנִם דְּשִׁלְטָא בְּהוּ, וְיִשְׁתַּעֲבְדוּן בִּינֵי עַמְמִיא אִמֵּר לִיָּה, בְּתַרִי קְטוּרִי לֹא מוֹדְקֶפֶן מִלִּין, אֵלֶּא אִי נִיחָא קִמֶךָ יִשְׁתַּבּוּן מִנּוֹרָא דְּגִיהָנִם, וְיִשְׁתַּעֲבְדוּן בִּינֵי עַמְמִיא, עַד דִּיתוּבּוּן גַּבְךָ [בְּכֹל עַת שְׁבִינֶךָ יִסְקוּ בְּתוֹרָה, יִנְצִלוּ מִעַוְשִׁים אֵלֶּה, אִךְ אִם ח"ו לֹא יַעֲסִקוּ בְּתוֹרָה, הֵרִי תְשִׁלוּשׁ בְּהֵם הָאֵשׁ שֶׁל הַגִּיהָנִם, וְעוֹד, שֶׁגַם יִשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּין הַגּוֹיִים, אִמֵּר לוֹ אַבְרָהָם בְּשֵׁנֵי קִשְׁרִים לֹא יִתְקִימוּ הַדְּבָרִים, כְּלוֹמַר, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵינֵם יָכוֹלִים לְעַמּוֹד בְּשֵׁנֵי הָעוֹשִׁים יָחַד, אֵלֶּא,

פסוק 'פי
הקרה ה'
אלהיך לפני

יב

פְּסוּק (בראשית כז, כ) 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי. קָשָׁה לָמָּה הִצַּרְךָ לֹאמֹר פֶּן אֶלְהֵיךָ, הֲלֹא הִיָּה דִי לֹאמֹר 'כִּי הִקְרָה ה' לְפָנָי. וְעוֹד, לָמָּה אָמַר 'אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא אָמַר 'אֱלֹהִים'. וַיֵּשׁ לֹאמֹר, דְּכֹנֶנֶת יַעֲקֹב הִיָּתָה לְהָשִׁיב לוֹ הַטַּעַם לָמָּה מֵהָר לְמִצְאָה, וְאָמַר

לו, 'כִּי הִקְרָה ה'', שָׁזָה הִיָּה בְּדַרְךָ גַּם. **אֲמָנָם** נִתְיָרָא יַעֲקֹב פֶּן יִצְחָק לֹא יִרְצָה לְהִנּוֹת מִמַּעֲשֵׂה נַפְסִים, בְּדִאֲמַרִּינֵן בְּפִרְק ג' דְּתַעֲנִית (כד, א), הָעֲבוּדָה, הֵם עֲלִיף הַקְדָּשׁ וְכוּ'. וְלָכֵן אָמַר לוֹ 'אֱלֹהֶיךָ', פְּלוֹמֵר, אִין זָה נִקְרָא גַם אֲצִלָּהּ, שְׁהָרִי פְתַב רַש"י עַל פְּסוּק

זרע שְׁמֻשׁוֹן הַמְבֹאֵר

יב

יעקב הכיר בכל מעשיו נפלאות ה'

אֲמָנָם נִתְיָרָא יַעֲקֹב, פֶּן יִצְחָק בְּשִׁמְעוֹ שֶׁהִיָּתָה הַמְהִירוֹת בְּדַרְךְ נֵס, לֹא יִרְצָה לְהִנּוֹת מִמַּעֲשֵׂה נַפְסִים כְּדִי שֶׁלֹּא יִנְכוּ מִזְכוּוֹתָיו, בְּדִאֲמַרִּינֵן בְּגִמְרָא בְּפִרְק ג' דְּתַעֲנִית (כד, א), שֶׁאֲלַעְזֹר אִישׁ בִּירְתָא נִתְמַלָּא אוֹצְרוֹ חִיטִּים בְּדַרְךְ נֵס, וְאִמֵּר לְבִתּוֹ, הָעֲבוּדָה - לְשׁוֹן שְׁבוּעָה, חִיטִּים אֵלּוּ שֶׁנִּתְרַבּוּ בְּנֵס אֲסוּרִים הֵם עֲלִיף כְּמוֹ הַקְדָּשׁ וְכוּ', לְפִי שֶׁאִין רֵאוּי לִיהִנּוֹת מִן הַנֵּס.¹

וְלָכֵן אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לִיצְחָק, 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ' - 'אֱלֹהֶיךָ' דּוּקָא, בְּלֹאמֹר אִין לָךְ לְחִשׁוֹשׁ לְאִיסוּר מַעֲשֵׂה נִפְסִים, כִּי אִין זָה נִקְרָא גַם אֲצִלָּהּ לְהִיָּתוֹת נֶאֱסַר בְּהִנָּא, אַחַר

מפני מה הוסיף יעקב לומר 'אלקיך'

בפסוק (בראשית כז, כ) 'מה זה מהרת לְמִצְאָה בְּנִי, וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי, קָשָׁה לָמָּה הִצַּרְךָ יַעֲקֹב לֹאמֹר פֶּן אֶלְהֵיךָ, הֲלֹא הִיָּה דִי לֹאמֹר 'כִּי הִקְרָה ה' לְפָנָי, וְעוֹד קָשָׁה לָמָּה אָמַר 'אֱלֹהֶיךָ' בְּלִשׁוֹן נֹכַח, וְלֹא אָמַר 'אֱלֹהִים'.²

יצחק החשוב כמת ראוי ליהנות ממעשי ניסים

וַיֵּשׁ לֹאמֹר, דְּכֹנֶנֶת יַעֲקֹב הִיָּתָה לְהָשִׁיב לוֹ לִיצְחָק, הַטַּעַם לָמָּה [- כִּיצַד] מֵהָר לְמִצְאָה אֵת הַצֵּאֵן לְמַאֲכָלוֹ, וְלָכֵן הַקְדִּים וְאָמַר לוֹ 'כִּי הִקְרָה ה'', כְּלוֹמֵר שָׁזָה הִיָּה בְּדַרְךָ גַּם מֵאֵת ה' לְהַקְדִּים לְמִצְאָה.³

ציונים ומקורות

סייע בידי למצוא מהרה. וכן כתב הרד"ק, 'כי הקרה ה' אלהיך, וזכותך גרמה לי לפי שהלכתי לצד לצרכך. ב. וראה בהמשך הדרוש, שרבינו מבאר האיך הוציא יעקב דבר שקר מפיו, שהלא לכאורה לא היה כאן שום נס, והביא את המאכלים ליצחק במהרה בדרך טבעי ולא בדרך נס. ג. אלעזר איש בירתא בזבו כל נכסיו לצדקה, ונעשה לו נס ומעט תבואה שהיתה בביתו התרבתה ביותר, ומכל מקום לא רצה ליהנות ממעשה נס, ואמר לבתו בלשון שבועה שאינה ראויה ליהנות מן התבואה אלא כפי חלקה עם שאר עניי ישראל. ד. כמו שכתב רש"י (תענית כד, א ד"ה אלא) זה לשונו, משום דמעשה נסים הוא, ואסור לאדם להנות ממעשה נסים,

ולאידך גיסא, גם מיצחק יצאו רשעים הדומים לישמעאל שהוזכר מקודם, ולכן נאמר 'ואלה' מוסיף על הראשונים. ב. רש"י מבאר שהפסוק אומר הטעם שמיצחק הצדיק יצא עשו הרשע, שזהו כדי שיריב עם יעקב, כמבואר בהמשך הפרשה, ויעקב לא יחנה כל כך מהעולם הזה, ויזכה להעולם הבא. והיינו 'אלה תולדות יצחק' שאירע עמהם מה שנכתב בהמשך הפרשה, מחמת שיצחק הוא 'בן אברהם', והוצרכו לקבל על עצמם עול הגלות שברר אברהם. א. ונראה שכבר הרגישו בזה במדרש (ב"ר סה יט), ואמרו 'אם לקורבנך המציא לך הקב"ה, למאכלך על אחת כמה וכמה', ועוד אמרו שם 'אם לזווגך המציא לך, למאכלך על אחת כמה וכמה'. דהיינו שבזכותך

מַעֲשֵׂיו נִפְלְאוֹת מַעֲשֵׂי ה', כִּי אִין בְּכַח
הָאָדָם לַעֲשׂוֹת פְּלוּם אִם לֹא בְּחֶסֶד ה',
שְׂאִין אָדָם נֹקֵף אֶצְבְּעוֹ לְמַטָּה אֲלֵא אִם
בֶּן נִגְזָר עָלָיו מִלְּמַעְלָה (חולין ג, ב), וְכֵן בְּכָל
רוּחַ שְׂיַעֲשֶׂה, אֵל יֹאמֵר כִּי זֶה בָּא לוֹ
בְּהַשְׁתַּדְּלוֹתוֹ הַעֲצוּם, אֲלֵא חֶסֶד ה', אִם
יַעֲלֶה לְגִדְלָה, אֵל יֹאמֵר כִּי חֲכָמָתוֹ גְּרָמָה
לוֹ, רַק חֶסֶד ה'.

וְזֶהוּ 'כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי,
וְהִרְאִיָּה, שְׁהִרִי בְּיַעֲקֹב לֹא
הִקְרָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּלוּם, רַק

(בראשית כח, יג ד"ה ואלהי) 'וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו',
כָּאֵן יַחַד שְׁמוֹ עַל יִצְחָק, לְפִי שִׁכְחוּ עֵינָיו
וְכִלּוּא בְּבֵית, וְהִרִי הוּא כְּמַת, וְיִצְרַר הָרַע
פְּסָק מִמֶּנּוּ, עכ"ל.

וְהוֹאִיל שְׂאִין לָךְ יִצְרַר הָרַע, יֵשׁ לָךְ
לְאֹכֵל בְּעוֹלָם הַיָּה וְלַהֲנוֹת
מִמַּעֲשֵׂה נִסִּים, שֶׁהוּא הַשְׁכָּר שֶׁל הָעוֹלָם
הַבָּא, לְפִי שֶׁ"הוּא 'אֱלֹהֶיךָ', שִׁכְבָּר
יַחַד שְׁמוֹ עָלֶיךָ.

וְאֵגֵב אֶרְחִיו, יֵשׁ לְקַחַת מוֹסֵר הַשֶּׁבֶל,
שֶׁפֶל אָדָם יֵשׁ לוֹ לְהַכִּיר בְּכָל

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

גם הצלחה טבעית באה בחסדי הקב"ה

וְאֵגֵב אֶרְחִיו - דֶּרֶךְ אֵגֵב, יֵשׁ לְקַחַת מוֹסֵר
הַשֶּׁבֶל מִמֶּה שֶׁאִמַּר יַעֲקֹב 'כִּי הִקְרָה ה'
אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי' עַל דְּבַר שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע,
שֶׁבֶל אָדָם יֵשׁ לוֹ לְהַכִּיר בְּכָל מַעֲשֵׂיו אִף
הַטְּבַעִיִּים, אִיךָ הֵם נִפְלְאוֹת מַעֲשֵׂי ה', כִּי אִין
בְּכַח הָאָדָם לַעֲשׂוֹת פְּלוּם אִם לֹא בְּחֶסֶד ה',
שְׂאִין אָדָם נֹקֵף - מִקְּבֵל מַכָּה בְּאֶצְבְּעוֹ
לְמַטָּה - בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלֵא אִם בֶּן נִגְזָר עָלָיו
כֵּן מִלְּמַעְלָה (חולין ג, ב). וְכֵן בְּכָל רוּחַ
שְׂיַעֲשֶׂה וּירוֹיחַ הָאָדָם, אֵל יֹאמֵר כִּי זֶה בָּא
לוֹ בְּהַשְׁתַּדְּלוֹתוֹ הַעֲצוּם, אֲלֵא יִזְכּוֹר שֶׁהוּא
חֶסֶד ה'. וְכִמוֹ כֵּן אִם יַעֲלֶה אָדָם לְגִדְלָה, אֵל
יֹאמֵר כִּי חֲכָמָתוֹ גְּרָמָה לוֹ לַעֲלוֹת, רַק יַדַּע
שֶׁהַכֵּל הוּא בְּחֶסֶד ה'.

וְזֶהוּ כוֹנֵת מֵה שֶׁאִמַּר יַעֲקֹב לִיצְחָק 'כִּי
הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי', שְׁגַם מֵה שֶׁהוֹדַמְנָה
לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע הוּא רַק מֵאֵת ה'.
וְהִרְאִיָּה שֶׁזֶה הִיָּה כוֹוֹנָתוֹ, שְׁהִרִי בְּיַעֲקֹב לֹא
הִקְרָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּלוּם בְּדֶרֶךְ נִס,

שֶׁכֵּבֵר יַחַד ה' שְׁמוֹ עַלֶיךָ לְהִיּוֹת נִקְרָא
'אֱלֹהֶיךָ', וְרֵאִיָּה לְדַבֵּר שְׁהִרִי כְּתֵב רִשִׁי עַל
הַפְּסוּק (שם כח, יג) 'וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו' וְגו'
וְיֹאמֵר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרְהֶם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי
יִצְחָק, כָּאֵן יַחַד הַקְּב"ה אֵת שְׁמוֹ עַל יִצְחָק
בְּחִיּוֹ לְהִיּוֹת נִקְרָא וְאֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאִף שְׂאִין
הַקְּב"ה מִיַּחַד שְׁמוֹ עַל הַצְּדִיקִים בְּחִיּוּם
שֶׁמֵּא יִבֹּאוּ עוֹד לִידֵי חֲטָא, מִכָּל מְקוֹם יַחַד
שְׁמוֹ עַלֶיךָ לְפִי שֶׁפִּי שִׁכְחוּ - חֲשַׁכּוּ עֵינָיו שֶׁל
יִצְחָק, וְהִיָּה פְּלוּם - סְגוּר בְּבֵית, וְהִרִי הוּא
חֲשׁוֹב כְּמַת, וְיִצְרַר הָרַע פְּסָק מִמֶּנּוּ, וְאִין
לְחֲשׁוֹשׁ שֶׁמֵּא יַחֲטֵא עוֹד, עכ"ל.

וְכֵן אִמַּר לוֹ יַעֲקֹב לִיצְחָק, הוֹאִיל שֶׁכֵּבֵר
אִין לָךְ יִצְרַר הָרַע, יֵשׁ לָךְ רִשׁוֹת לְאֹכֵל שֶׁכֵּרֶךְ
בְּעוֹלָם הַיָּה, וְלַהֲנוֹת כִּבְר עַכְשָׁיו מִמַּעֲשֵׂה
נִסִּים שֶׁהוּא הַשְׁכָּר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, לְפִי
שֶׁ"הוּא הוּא נִקְרָא 'אֱלֹהֶיךָ', שִׁכְבָּר יַחַד שְׁמוֹ
לְהִיּוֹת נִקְרָא עָלֶיךָ כְּמוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהִרִי
הָעוֹלָם הַבָּא הוּא הַזְּמַן הָרְאוּי לִיהֲנוֹת
מִמַּעֲשֵׂה נִסִּים.

צִוּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

בְּחִיּוּם לְכַתּוּב 'אֱלֹהֵי פְּלוּנִי', מִשׁוּם שֶׁנֹּאמַר (איוב טו,
טו) 'הֵן בְּקוֹדְשׁוֹ לֹא יֹאמִין', כָּאֵן יַחַד שְׁמוֹ עַל יִצְחָק,
לְפִי שֶׁכְּחוּ עֵינָיו, וְכִלּוּא הִיָּה בְּבֵית, וְהִרִי הוּא כְּמַת,
ז. כְּמוֹ שֶׁכְּחוּב (דְּבָרִים ח
יח) 'וְזָכַרְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנִּתֵּן לָךְ פֶּחַ לַעֲשׂוֹת

כְּדֹאמַר לְעִיל (כ, ב), וְאִם עוֹשִׂין לוֹ נִס, מִנְּכִין לוֹ
מִזְכוּיוֹתָיו. ה. סוּמָא חֲשׁוֹב כְּמַת דְּכַתִּיב (איכה
ג ו) 'בְּמַחְשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם' (נְדָרִים סד:).
ו. לְשׁוֹן רִשִׁי, וְאֱלֹהֵי יִצְחָק, אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא מְצִינּוּ
בְּמִקְרָא שִׁיחַד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ עַל הַצְּדִיקִים

הַצֶּרֶף לְתַקוּנָם כָּל כֶּף זְמַן.
אָלֵא וּדְאֵי שִׁיעֲקֵב רָצָה לִזְמַר, נִתְגַּלְגַּל
 הַדְּבָר בְּרִצּוֹן הַבּוֹרָא וּבְחֶסֶדֹו שְׁאֵנִי
 אֶזְמִין לָךְ מֵאֲכַלְךָ, וְלִכֵּן מִהֲרַתִּי לְהִבְיֵא
 הַקְּרָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי, 'לְפָנָי' וְלֹא לְפָנָי אַחִי.

הוא הַלֶּךְ לִקַּח הַשְּׂנֵי גְדִיִּים, וְעָשָׂה אוֹתָם
 מְהֵרָה, שְׁלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְכָל כֶּף זְמַן
 כְּמוֹ לִילָף הַשְּׂדֵה לְצוּר צִיד. וְאִם בֵּן,
 לְכֹאזְרָה יַעֲקֹב דְּבַר דְּבַר שְׁקַר, כִּי לֹא
 הַקְּרָה ה' פְּלוֹם, אָלֵא שְׂמִצֵּד עֲצָמָם לֹא

זרע שמשון המבאד

עשו היה צריך לטרוח לצוד מן השדה.
אָלֵא וּדְאֵי שִׁיעֲקֵב רָצָה לִזְמַר, שֶׁנִּתְגַּלְגַּל
 הַדְּבָר בְּרִצּוֹן הַבּוֹרָא וּבְחֶסֶדֹו שְׁאֵנִי אֶזְמִין
 לָךְ מֵאֲכַלְךָ וְלֹא עֲשׂוֹ, וְלִכֵּן מִהֲרַתִּי לְהִבְיֵא
 קוֹדֵם שִׁבּוּא עֲשׂוֹ, 'כִּי הַקְּרָה ה' אֱלֹהֶיךָ
 לְפָנָי' - 'לְפָנָי' וְלֹא לְפָנָי אַחִי עֲשׂוֹ, וְהַכֵּל
 בְּחֶסֶד ה' שֶׁפִּעַל זֹאת שֶׁאֵהִיָּה אֲנִי מִבִּיא
 מֵאֲכַלְךָ וְלֹא אַחִי עֲשׂוֹ.

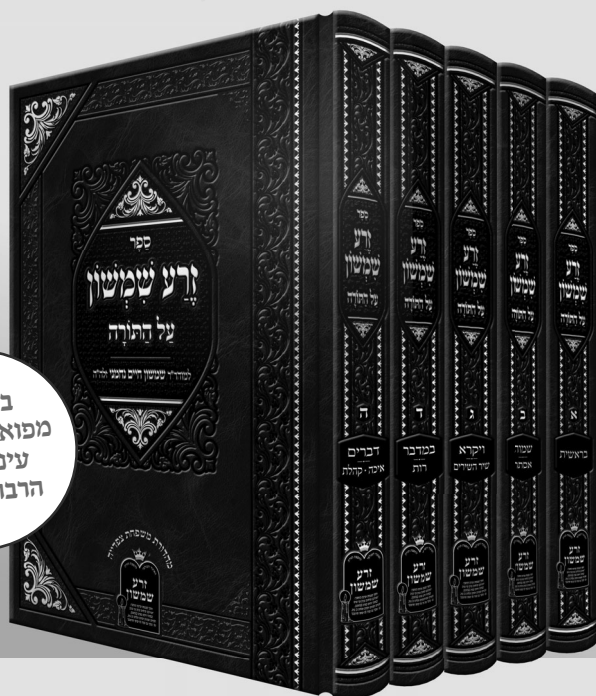
רק יעקב הוא בעצמו הַלֶּךְ לִקַּח הַשְּׂנֵי
 גְדִיִּים מִשֵּׁל יִצְחָק, וְעָשָׂה אוֹתָם רֵאוּם
 לֹאכִילָה בְּמִהֲרָה, לְפִי שְׁלֹא הָיוּ צְרִיכִים
 לְכָל כֶּף זְמַן לְהַכִּין אוֹתָם, כְּמוֹ אִם הָיָה
 צָרִיךְ לִילָף הַשְּׂדֵה לְצוּר צִיד". וְאִם בֵּן,
 לְכֹאזְרָה יַעֲקֹב דְּבַר דְּבַר שְׁקַר, כִּי לֹא
 הַקְּרָה לוֹ ה' פְּלוֹם בְּמִהֲרָה, אָלֵא שְׂמִצֵּד
 עֲצָמָם לֹא הַצֶּרֶף לְתַקוּנָם כָּל כֶּף זְמַן, כְּעוֹד

ציונים ומקורות

שהכל היה בהשגחה פרטית מאת ה', שיזכה להקדים את עשו ולזכות בברכת אביו. פירושו, יעקב הכיר, שגם מה שהתגלגל שהוא הכין את המאכלים ליצחק ולא עשו, ושלכן נעשה הכל במהירות, גם זה היה בהשגחה פרטית מאת הקב"ה ושום דבר אינו מכוחו, ולכן אמר אף על כך 'כי הקרה ה' אלהיך לפני ואין זה נחשב שהוציא דבר שקר מפיו.

ח. ולא הוצרך לצאת כמו עשו לצוד מן השדה, אלא הביא משל אביו כמו שאמרה לו רבקה (כמבואר ברש"י פסוק ט). ט. וכל זה על ידי שנודע לרבקה ברוח הקודש דברי יצחק אל עשו, כמבואר בתרגום יונתן (פסוק ה) 'ורבקה שמעת ברוח קודשא'. י. ולכן אין זה נחשב שיעקב הוציא דבר שקר מפיו, כי באומרו 'כי הקרה ה'', התכוון

ספר 'זרע שמשון' בחמש כרכים

בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקב הלאחד הוא תענוז